

OPETUSSUUNNITELMA
TYÖELÄMÄOPINTOLINJA TEO

SISÄLTÖ

OPISKELU LEHTIMÄEN OPISTOLLA	3
Opiston koulutustehtävä	4
Oppimiskäsitys ja opetusmenetelmät	5
Työelämäopintolinja TEO	6
Opetusjärjestelyt ja opintokirja	6
Opiskeluympäristö	7
OPETUSSUUNNITELMA	8
Työelämätietous	9
Työtoiminta ja työskentely työpaikoilla	10
Vuorovaikutustaidot	11
Sosiaaliset taidot	12
Tunnetaidot	13
Hyvät tavat	14
Arjentaidot	15
Elämisen taidot	16
Kotitalous	16
Asumisvalmennus ja arkielämän taidot	17
Asiointi	20
Tieto- ja viestintätekniiikka ja tablet-laitteet	21
VALINNAISOPINNOT JA VAPAA-AIKA	22
Valinnaiskurssit	23
Vapaa-aika	24
Viikonloppukurssit	24
Leirikouluviikkoa ja opintomatkat	24
ARVIOINTI	25
Arviointivälineenä portfolio ja oppimispäiväkirja	26

OPISKELU
LEHTIMÄEN
OPISTOLLA

OPISTON KOULUTUSTEHTÄVÄ

Lehtimäen erityiskansanopiston koulutustehtävänä on 1.1.2012 voimaan tulleen ylläpitämisluvan mukaisesti järjestää pääasiassa vaikeasti vammaisille henkilöille koulutusta, joka lisää tasa-arvoa ja elämänlaatua, edistää hyvinvointia ja terveyttä sekä ehkäisee yhteiskunnallista ja sosiaalista syrjäytymistä. Opintokokonaisuudet pyritään suunnittelemaan siten, että ne edistävät em. asioita ja lisäävät yksilön osallisuutta ja tasa-arvoa täysipainoisena yhteiskunnan jäsenenä.

Lehtimäen opisto tarjoaa erityistä tukea tarvitseville henkilöille elinikäisen oppimisen mahdollisuuden. Lehtimäen opiston kantavana teemana on opinnollinen kuntoutus. Opetus tapahtuu moniammatillisena yhteistyönä, joka pitää sisällään fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja kasvatuksellisen kuntoutuksen sekä internaattikasvatuksen. Opiskelu sisäoppilaitosmaisessa ympäristössä tukee opiskelijan itsenäistymistä ja antaa mahdollisuuden harjoitella oman elämän hallinnassa tarvittavia yhteisötaitoja.

Lehtimäen opiston omistajayhteisö on Erityiskansanopiston kannatusyhdistys ry, joka on perustettu Tampereella vuoden 1966 alussa.

Yhdistyksen tarkoituksena on Lehtimäen opisto -nimisen erityiskansanopiston ylläpitäminen ensisijaisesti erityistä tukea ja ohjausta tarvitseville vammaisille henkilöille, heidän perheilleen ja muille sidosryhmille sekä erityisryhmien opetuksesta, kasvatuksesta ja kuntoutuksesta kiinnostuneille henkilöille.

Lehtimäen opiston toimintaa ohjaa Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632, Asetus vapaasta sivistystyöstä 6.11.1998/805, Laki vapaan sivistystyön lain muuttamisesta 29.12.2009/1765, YK:n Kehitysvammaisten oikeuksien julistus vuodelta 1971 ja yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 2008 sekä Suomen vammaispoliittinen ohjelma VAMPO 2010–2015.

Opistolla on opetussuunnitelmat Ammatilliseen koulutukseen ja jatko-opiskeluun valmentavalle linjalle ja Itsenäistymisen ja hyvinvoinnin linjalle sekä aikuisopintolinjalle (täydennyskoulutusta aikuisille). Opistolla on erillinen suunnitelma opiskeluhooltoon, turvallisuuteen (lääkehoitosuunnitelma, toimintaohjeet poikkeustilanteisiin) ja kansainväliseen toimintaan.

OPPIMISKÄSITYS JA OPETUSMENETELMÄT

Opistolla annettavan opinnollisen kuntoutuksen taustalla on sekä konstruktivistinen oppimiskäsitys että voimaantumiseen perustuva kuntoutumiskäsitys. Voimaantuminen l. empowerment on henkilökohtainen ja sosiaalinen prosessi. Voimaantumisen kautta opiskelija voi säilyttää tai saavuttaa asemansa yhteiskunnan tasavertaisena osallistuvana jäsenenä.

Kansanopisto on fyysisen ympäristön lisäksi yhteisö, joka muodostaa sosiaalisen toiminnan yksikön. Se tukee osallistujan sosiaalisia ja yhteisöllisiä taitoja. Internaattipedagogiikkaan liittyy vahvasti itsensä kehittäminen ja omien vahvuuksien tunnistaminen. Siinä korostuvat elämän kokonaisuus,

elämänhallinta, kodinomaisuus, pelisäännöt oppimiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen, aito sosiaalinen ympäristö ja uudet roolit ja tehtävät sekä vastuullisuus toisista ihmisistä.

Opinnollinen kuntoutus on prosessi, joka kehittää psykososiaalisia voimavaroja, oppimisvalmiuksia ja oman elämän hallintaa. Opiskelija toimii prosessissa aktiivisesti asettaen tavoitteita opiskelulleen ja toimii niiden suuntaisesti sekä osallistuu oman oppimisensa arviointiin. Hän tulee tietoiseksi omista voimavaroistaan ja tuen tarpeestaan. Opiskelijan omia voimavaroja tuetaan ja vahvistetaan oppimisen keinoin.

5

Pedagogiset menetelmät valitaan tarvittaessa jokaisen opiskelijan henkilökohtaisen arvioinnin avulla. Oppimista tukevia kuntouttavia toimenpiteitä ovat:

- voimavarojen tukeminen/vertaistuki
- aktivoivan ja kuntouttavan opetusmateriaalin käyttäminen
- lukemisen tekniikan harjoitukset
- eri aistitoimintojen aktivoivat harjoitukset
- yhteistoiminnalliset menetelmät
- internaattipedagogiikka (sosiaalinen vuorovaikutus, itsenäisen elämisen taidot, henkilökohtaisen elämän järjestelytaidot, oireiden hallinta)
- neuropsykiatrinen kuntoutus
- seikkailu- ja elämyspedagogiikka
- itseilmaisun menetelmät (musiikki, kuvataide, draama, kirjallinen ilmaisu, tanssi)
- dialoginen tukeminen
- opiskeluharjoittelu, työn kaltaiset toiminnot

Erilaisten opetusmenetelmien käyttö opetuksessa lähtee opettajan valitsemista ja perustelemista oppimista tukevista työskentelytavoista mm. oppiaineen ja oppijan kognitiiviset taidot huomioon ottaen sekä erilaiset tilannetekijät huomioiden. Opetusmenetelmällisistä ratkaisuista myös neuvotellaan ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.

TYÖELÄMÄOPINTOLINJA TEO

Opintolinja on tarkoitettu erityisammattikoulusta valmistuneelle, joka ei vielä ole löytänyt paikkaansa työelämässä ja haluaisi työkemusta. Opintolinja soveltuu myös sellaiselle, joka on nyt aikuisena havahtunut siihen, että haluaisi päästä kokeilemaan työelämää laajemminkin kuin kotikuntansa työ- ja päivätoiminnassa.

6

Työelämäopintolinjalla opiskelijan tavoitteena on

- osallistua aktiivisesti työelämään ja saada työkokemusta
- kartuttaa työelämässä tarvittavia tietoja, taitoja ja valmiuksia kuten esimerkiksi konkreettinen suoriutuminen työtehtävästä, työn suunnittelu, työn laatu, ajankäyttö, työturvallisuus ja vuorovaikutus työyhteisön ja asiakkaiden kanssa
- vahvistaa elämänhallintataitoja kuten esimerkiksi työn merkitys fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin lisääjänä.
- kartoittaa oman kotipaikkakunnan työmahdollisuuksia

Työpaikoilla on mukana opiston ohjaaja ja työtehtävät suunnitellaan ja sovitaan yhteistyössä työnantajan kanssa. Opiskelija saa käyttöönsä opiskelun ajaksi IPadin, jonka avulla pidetään päiväkirjaa ja kuvataan kokemuksia tekstinä, videona ja kuvina.

OPETUSJÄRJESTELYT JA OPINTOKIRJA

Lehtimäen opiston opetuksen tavoitteena on opetussuunnitelman mukaan kohottaa opiskelijoiden yleissivistystä ja edistää heidän jatko-opintojaan, laajentaa opiskelijoiden yhteiskunnallista tietämystä sekä tukea heidän persoonallista kehitystä.

Opintolinjoille hakijat täyttävät opintokirjan kursivalintojen suorittamista ja opiskelun tavoitteiden määrittelyä varten. Opintokirjaan kootaan

myös opiskelijaa koskevat yhteystiedot sekä opiskelijahuoltoon ja terveydenhoitoon liittyvät asiat.

Opiskelun tueksi tarvitaan yksilöllisiä ratkaisuja, jotka liittyvät oppimisympäristöön, opetusmenetelmiin, välineisiin tai oppimistapoihin. Opiskelijan nykyiset ja tulevat olosuhteet pyritään otta-
maan huomioon ja suunnittelemaan opiskelu kokonaisvaltaiseksi toiminnaksi, joka tukee opiskelijan tulevaisuuden suunnitelmia ja tavoitteita.

OPISKELUYMPÄRISTÖ

Opetus ja oppiminen tapahtuvat psyykkisesti ja fyysisesti turvallisessa, moniarvoisessa ja avoimessa ympäristössä, mikä näkyy opiskelijan ja koko henkilökunnan välisenä rakentavana vuorovaikutuksena ja yhteisvastuullisuutena. Toisen kunnioittaminen, perusoikeudet ja suvaitsevaisuus erilaisuutta kohtaan ovat opistokulttuurin pohja. Lisäksi kaikessa opiston toiminnassa korostetaan yhteisöllisyyttä ja osallistuvaa kansalaisuutta sekä kansainvälisyyttä ja vastuuta ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta.

Opiston yhteisten tilojen kuten piha-alueen, kuntotalon/uimahallin, ratsastuskoulun ja liikuntapölyn esteettömyydellä ja esteettisyydellä pyritään lisäämään opiskelijoiden hyvinvointia ja sitoutumista opistoelämään.

Sisäoppilaitosmaisuus laajentaa opiskeluympäristöä opiskelijoiden asumiseen ja elämiseen. Viihtyisä ja turvallinen sekä opiskelua että yleistä hyvinvointia tukeva ympäristö edellyttää yhteisesti sovittujen sääntöjen ja yhteistoimintakäytäntöjen noudattamista. Sisäoppilaitoksessa edistetään oppimisen ohella itsenäistä vastuullista asumista ja kanssakäymistä toisten kanssa. Opiston ruokailupalvelut tukevat terveellisiä ruokailutottumuksia ja mahdollistavat keskittymisen opiskeluun.

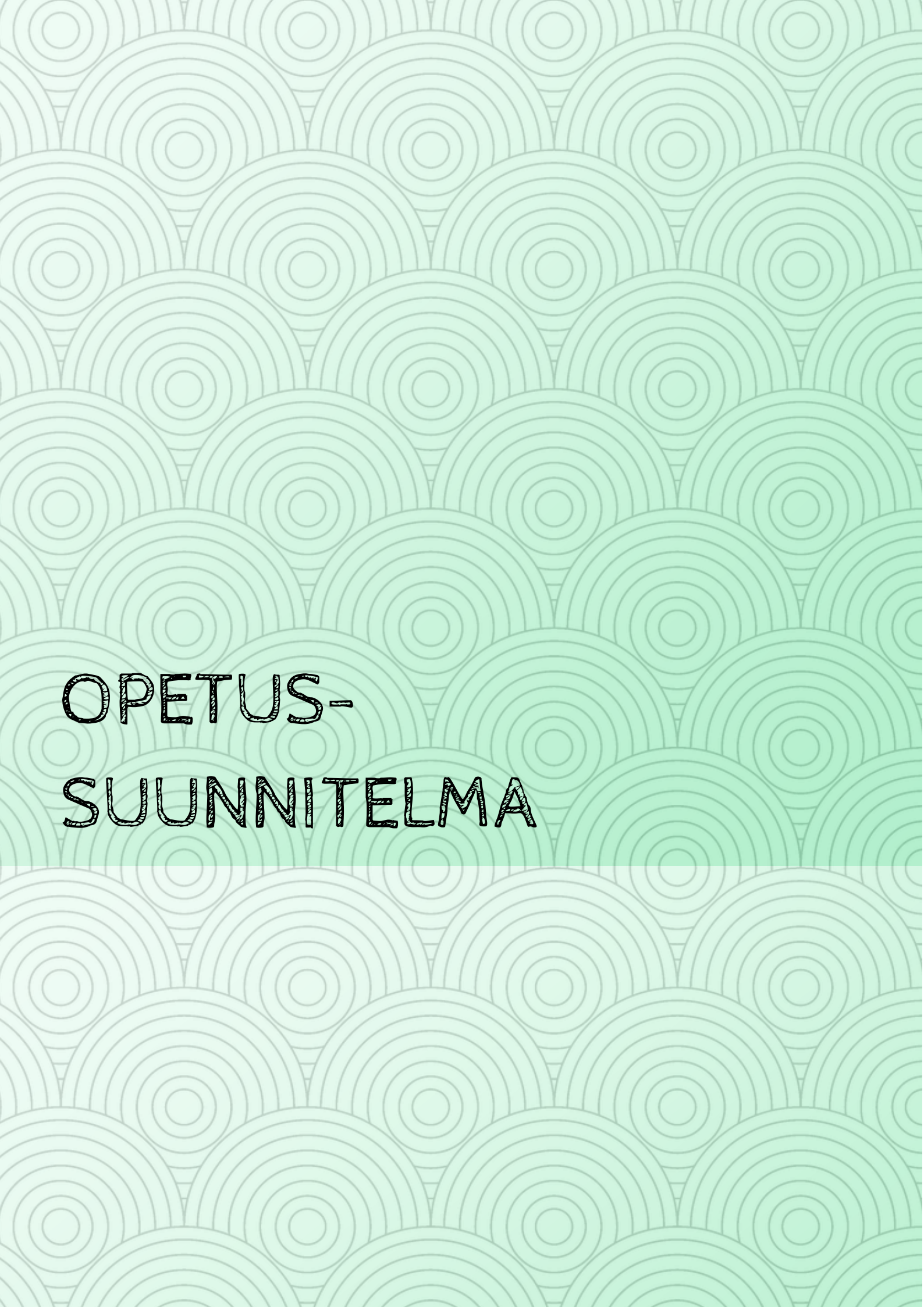
Opisto on avoin oppimisympäristö, joka tarjoaa opiskelijalle mahdollisuudet käyttää kirjastoa, vapaa-ajantiloja, tietokoneita ja internetyhteyksiä. Opiskelijan vapaa-ajan toimintaa monipuolistetaan mm. liikuntatilojen ja -välineiden käytön sallimisella, opiskelijoista lähtevien aktiviteettien tukemisella sekä yhteisten tilaisuuksien ja STEA:n tukemalla harrastustoiminnalla.

Oppilaitoksen rauhallinen sijainti maaseudulla eteläpohjalaisessa kulttuuriympäristössä sekä monipuoliset erilaisten opetusmenetelmien käyttöön soveltuvat opetustilat luovat hyvät puitteet menestykselle opiskelulle.

Koko opistoyhteisöä kokoavana oppimistilanteena järjestetään yhteisiä tapahtumia. Ne ovat yhteisökasvatusta, joiden tavoitteena on lisätä kansanopiston opiskelijoiden välistä kanssakäymistä sekä opiskelijoiden ja henkilöstön keskinäistä yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Työelämäopintolinjan TEO:n opiskelijoilla opiskeluympäristö laajenee työpaikoille. Työelämän yhteistyökumppaneita ovat Järvi-Pohjanmaan alueella (Alajärvi, Lehtimäki, Soini) useampia yrityksiä. Työtehtäviä tarjoavat mm. Soinissa Kohiwood Oy, EJ-Tarhat Oy ja Sale Soini, Lehtimäellä S-market ja Nettopuoti sekä Alajärvellä Järviseudun ammatti-instituutti JAMI. Myös Lehtimäen opiston omissa yksiköissä (mm. kiinteistö, keittiö ja ratsastuskoulu) on monipuolisesti mahdollisuus osallistua erilaisiin työtehtäviin.

OPETUS- SUUNNITELMA

OPETUSSUUNNITELMA

Opetussuunnitelma on kurssimuotoinen. Luku-
vuoden aikana on kolme jaksoa, joista kukin on
pituudeltaan n. 13 viikkoa. Opintolinjaan sisältyy
opetusta ja työelämään tutustumista vähintään
1200 tuntia.

Jokaiselle jaksolle laaditaan oma lukujärjestys.
Lukujärjestyksiä laadittaessa korostuvat yksilölliset
ratkaisut, jotka tukevat opiskelijan oppimis-
prosessia kokonaisvaltaisesti. Tarkoituksena on
ottaa huomioon kunkin opiskelijan yksilölliset
edellytykset, ominaisuudet ja tulevaisuuden
suunnitelmat.

Osa opinnoista koostuu valinnaiskursseista, joita
kukin opiskelijaa valitsee oman kiinnostuksensa

mukaan täydentämään opintoja. Uusia kursseja
voidaan ottaa ohjelmaan pitkin vuotta tarpeen
mukaan. Keskeisinä toimintaperiaatteina on ko-
konaisvaltaisuus ja toiminnallisuus.

Opetuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle
mahdollisuus opiskella juuri hänen elämäntilan-
teessaan tarpeellisia tietoja ja taitoja, motivoida
ja valmistaa opiskelijaa mahdollisia jatko-
opintoja varten, totuttaa opiskelijaa omatoimi-
suuteen, valintatilanteiden ratkaisuun ja työval-
taiseen opiskeluun, vahvistaa opiskelijan per-
soonallisia lahjoja ja hänen vahvoja alueitaan
kehittämällä itseohjautuvuutta ja itsearviointia.

Opiskeltavia asioita ovat työelämätaidot, työelämään valmentautuminen sekä työelämässä ja yhteiskun-
nassa toimiminen. Näiden lisäksi on mahdollisuus opiskella esim. seuraavia aiheita:

- asumisvalmennus ja arjen taidot
- sosiaaliset taidot
- tekstiilityö ja tekninen työ
- kotitalous
- tunnetaidot
- kädentaidot
- asiointi
- luova toiminta
- musiikki
- hyvät tavat
- tietotekniikka
- kuvataide
- vuorovaikutustaidot

TYÖELÄMÄTIETOUS

Siirtyessäsi työelämään tarvitset erilaisia taitoja,
jotka auttavat sinua tekemään työsi hyvin. Näitä
taitoja kutsutaan työelämätaidoiksi. Kaikissa am-
mateissa tarvitaan ammattiin kuuluvaa erityisosa-
amista, jota varten käyt ensin ammattiin valmista-
van koulutuksen ja sen jälkeen jatkat oman am-
mattitaitosi kehittämistä tehdessäsi työtä. Ammat-
titaito ei ole kuitenkaan ainoa työelämätaito, jota
tarvitset. Työelämätaidoilla tarkoitetaan kaikkia
sellaisia tietoja ja taitoja, joita tarvitaan työelä-
mässä pärjäämiseen ja menestymiseen.

Mitä nämä sitten voisivat olla? Ne ovat itse asiassa
paljolti samoja taitoja kuin mitä vaaditaan koulu-
työssä, harrastuksissa tai kavereiden kanssa pärjää-
misessäkin. Hyvä asenne, oma-aloitteisuus ja aktii-
visuus sekä vuorovaikutustaidot mainitaan yleensä
tärkeimpinä työelämätaitoina ammattitaidon ohel-
la. Työnantaja arvostaa reipasta ja aktiivista työntekijää,
joka pystyy työskentelemään rakentavasti
omassa työyhteisössään. Jos työntekijä ei osaa näi-
tä, edes ammattitaito ei korvaa puutetta.

Myös yleiset osaamisvaatimukset kasvavat koko ajan. Työntekijällä pitäisi olla kyky oppia uutta ja kehittää itseään pitääkseen oman osaamisensa ajan tasalla kehityksen virrassa. Esimerkiksi ajantasaaiset tietotekniikka- media- ja kommunikaatio- taidot ovat tärkeitä työelämätaitoja nyt ja tulevaisuudessa. Työelämätaitoihin kuuluvat myös työnhakutaidot.

Työelämään voi olla aluksi vaikea päästä sisään, ainakaan haluamalleen alalle. Työpaikkaa voi joutua hakemaan monta kertaa. Lisäksi työelämä muuttuu kovaa vauhtia ja muutoksen vauhti ei ainakaan tule hidastumaan tulevaisuudessa.

Tähän osioon sisältyy vuorovaikutustaidot, sosiaaliset taidot, tunnetaidot, arjen taidot??, hyvät tavat, työelämävalmiudet ja työtoiminta.

TYÖTOIMINTA JA TYÖSKENTELY TYÖPAIKOILLA

Erityisnuorille ja aikuisille tarjotaan työtoimintaa kuntien, kuntayhtymien, säätiöiden ja yksityisten toimijoiden ylläpitämissä työ- ja toimintakeskuksissa. Työtoiminta on yleensä tekstiili-, askartelu- ja puutyötä, mutta myös yrityksille alihankintana tehtävää kokoonpanoa ja pakkaustyötä. Työtoimintaan tutustutaan opiston omassa työtoimintaluokassa, jossa avustettuna ja ohjattuna tehdään erilaisia pienimuotoisia töitä myös myyntiin. Työelämän valmiudet ja työelämään valmentautuminen toteutetaan opiskelijan tarpeista lähtevän yksilöllisen suunnitelman mukaisesti, joko kiinteistö-, ravitsemus- ja puhdistushuollossa, pesulassa, toimistossa, tallissa tai myynti- ja asiakaspalvelussa. Mahdollista voi olla myös opiston ulkopuolinen työharjoittelu.

Tavoite	Tavoitteena on tutustua työtoimintaan, oppia tuntemaan omia taitoja, hyväksyä itsensä ja omat rajoituksensa sekä oppia toimimaan ja työskentelemään omien resurssiensa puitteissa. Valmistetaan töitä myyntiin. Työelämään tutustuminen on olennainen osa ammatinvalintaprosessia. Sen kautta opiskelijoilla on mahdollisuus saada realistinen kuva ammattialojen arjesta ja työnteon haastavuudesta. Työelämään tutustuminen auttaa herättämään arvostusta kaikenlaista työntekoa kohtaan ja työelämän pelisäännöt tulevat konkreettisemmiksi.
Sisältö	Yksilöllisesti suunniteltu työtoiminta. Yksilöllisesti suunniteltu tutustumisjakso työpisteessä tai opiston ulkopuolella.
Opetusmenetelmät	• yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentely • opettajan ja / tai ohjaajan opetus ja ohjaus, manuaalinen ohjaus
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Työtoimintaluokka ja opiston tilat sekä työpaikat.
Arviointi	Huomioidaan ohjeiden kuunteleminen ja noudattaminen, työskentely, tuloksellisuus ja osallistuminen. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään sanallinen arviointi. Huomioidaan ohjeiden kuunteleminen ja noudattaminen, työpisteessä työskentely ja osallistuminen sekä havainnoidaan opiskelijan toimintaa arjen tilanteissa. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään sanallinen arviointi.

VUOROVAIKUTUSTAITOT

Yksilön vuorovaikutustaidot vaikuttavat siihen, miten yksilö toimii ryhmän jäsenenä. Vuorovaikutustaitoja ovat mm. kuuntelemisen ja havainnoinnin taidot, taito osoittaa tukea, taito ottaa ja pitää puheenvuoroja, taito jatkaa toisen puheenvuorosta ja taito ylläpitää keskustelua. Opiskelijan vuorovaikutustaidot vaikuttavat siihen, miten hän selviää arjen tilanteista, saa luotua ystävyyssuhteita, hyväksytään ryhmän jäseneksi, miten opiskelija toimii ryhmän jäsenenä ja kykenee toimimaan yhteiskunnan jäsenenä.

11

Tavoite	Tavoitteena on kehittää • itseilmaisua erilaisin kommunikaatiokeinoin • taitoa luoda katsekontakti ja aloittaa keskustelu • taitoa ilmaista omia mielipiteitään hienotunteisesti • taitoa jatkaa toisen puheenvuorosta, ylläpitää keskustelua ja päättää keskustelu
Sisältö	Tunneilla käsitellään hyvän vuorovaikutuksen piirteitä, esittäytymistä, keskustelutaitoja, harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista sekä palautteen antamista ja saamista. Tuntien aikana päivän teemaa käsitellään keskustelemalla ja tekemällä teemaan liittyviä toiminnallisia harjoitteita. Tunneilla käytetään ja harjoitellaan henkilökohtaisten ja eri kommunikaatiovälineiden käyttöä.
Opetusmenetelmät	• työskentely opettajan ja / tai ohjaajan kanssa • pari- ja ryhmätyöskentely • oppimistehtävät • erilaiset opetusmateriaalit
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Opetuksesta vastaa opettaja tai joku muu opetusta antava henkilö ja opiskelijoiden tuen tarpeesta riippuen tunnilla avustaa ohjaajia. Oppimisympäristönä toimii sekä luokkatila että työpaikat.
Opetusmateriaali	• Pärjää porukassa –sosiaaliset taidot • Kuvalliset, tunneille valmistetut materiaalit
Arviointi	Arviointiperusteissa otetaan huomioon tunneilla työskentely ja osallistuminen sekä opiskelijan havainnointi arjen tilanteissa. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään sanallinen arviointi.

SOSIAALISET TAIDOT

Sosiaaliset taidot merkitsevät sosiaalisesti hyväksyttyä käyttäytymistä, kun ihmiset ovat tekemisissä toisten kanssa. Ihmisen omaksumissa sosiaalisissa taidoissa näkyy hänen kykynsä arvostaa ja kunnioittaa muita, ottaa huomioon heidän oikeutensa ja käyttäytyä sovittujen sääntöjen mukaan. Sosiaalisissa tilanteissa sanattomalla viestinnällä, kuten kehon kielellä on oma merkityksensä.

Sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan kykyä olla muiden ihmisten seurassa. Sosiaalisesti taitava opiskelija osoittaa kykyä sopeutua uuteen opiskeluympäristöön ja uusiin ihmisiin. Hän osaa toimia oikein erilaisissa tilanteissa sekä tuttujen että vieraiden ihmisten kanssa.

12

Tavoite	Tavoitteena on • noudattaa hyviä käytöstapoja ja hienotunteisuutta ihmisten kohtaamistilanteissa • oppia selviytymään arjen sosiaalisissa tilanteissa • oppia pyytämään apua • kohteliaisuuksien esittäminen ja vastaanottaminen • oppia ymmärtämään toisen ihmisen tunteita ja niiden merkityksiä • harjoitella henkilökohtaisten asioiden hoitamista mm. kaupassa ja pankissa • oppia olemaan julkisissa tilaisuuksissa, liikennevälineissä
Sisältö	• esittely ja tervehtiminen • keskustelutaito, ohjeiden kuunteleminen, kysyminen • palautteen antaminen ja saaminen • omien ja toisten tunteiden tunnistaminen • itsetunto • pettymysten sietäminen • oman vuoron odottaminen • sosiaalisten tilanteiden harjoittelu
Opetusmenetelmät	Sosiaalisia taitoja voi parantaa lisäämällä itsetuntemusta. Omia tunteitaan ja ajatuksiin voi opetella tunnistamaan ja ilmaisemaan. Omien tunteiden tunnistaminen antaa pohjaa myös toisten tunteiden tunnistamiselle ja hyväksymiselle. Itsetuntemuksen lisäämisessä ja omien tunteiden tunnistamisen apuna voi käyttää mallittamista ja palautetta. Sosiaalisista taidoistaan voi pyytää palautetta läheisiltä ihmisiltä sekä esimerkiksi avun pyytämistä ja antamista, ohjeiden kysymistä ja jämakkyuden ilmaisemista.
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Opetuksesta vastaa opettaja tai joku muu opetusta antava henkilö ja opiskelijoiden tuen tarpeesta riippuen tunnilla on avustavaa/ohjaavaa henkilökuntaa. Oppimisympäristönä toimii luokkatila. Käytännön harjoituksia
Opetusmateriaali	• Sosiaaliset kuvatarinat -kirja • Pärjää porukassa, sosiaaliset taidot -kirja • Nyytin Elämäntaitokurssinharjoituksia • Ihmiseltä ihmiselle –sosiaaliset taidot • Kuvalliset, tunneille valmistetut materiaalit
Arviointi	Arviointiperusteissa otetaan huomioon tunneilla työskentely ja osallistuminen sekä opiskelijan havainnointi arjen tilanteissa. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään sanallinen arviointi.

TUNNETAIDOT

Omien tunteiden tiedostaminen on tunnetaitojen ja itsetuntemuksen perusta. Sitä tarvitaan myös toisten tunteiden hahmottamisessa ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Tunteiden ymmärtäminen kattaa myös kyvyn nähdä niiden syitä ja seurauksia. Tunteita ymmärtävä kykenee tekemään pieniä arjen päätöksiä, eikä erehdy niin helposti elämän suuremmissakaan valinnoissa.

13

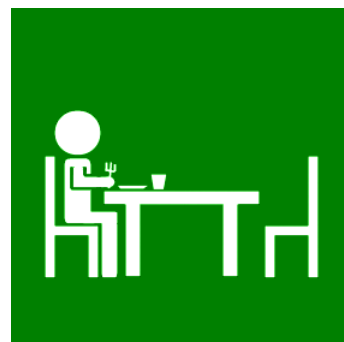
Tavoite	- opiskelija pyrkii mahdollisimman rehellisesti tunnistamaan omia kokemuksiaan, niihin liittyviä tunnetilojaan ja niiden vaikutuksia. - oppia tuntemaan omaa itseään, voimavaroja, hyväksyä itsensä, omat rajoituksensa sekä oppia toimimaan omien resurssiensa puitteissa. - oppia tunnistamaan ja nimeämään tunteita, kääntämään kielteisiä tunteita myönteisempään suuntaan ja hallitsemaan tunteitaan - omaksua myönteinen suhtautuminen elämään, oppia ottamaan toiset ihmiset huomioon, saamaan uusia kaverisuhteita, selviytyä ryhmätilanteissa ja siten välttää syrjäytymiseltä.	
Sisältö	- minäkäsityksen muodostuminen, oma keho - itsetunto, oma identiteetti - voimavarani, hyvä minussa - mistä tunteet tukeva, tunteita kuvaavat sanat ja kuvat - perustunteet: ilo, suru, viha, pelko - miten tulla toimeen toisten <i>kanssa, toisten huomioonottaminen</i> <i>ristiriitatilanteista selviytyminen</i>, arvostelun ja epäonnistumisen kestäminen, palautteen ja epäonnistumisen kestäminen - toiminnan ja käyttäytymisen säätely - vaikutus terveyteen ja yleiseen hyvinvointiin	
Opetusmenetelmät	- keskustelut kuvien ja kuvakirjojen tapahtumista - erilaiset askartelut ja kynätehtävät - roolileikit, draamatilanteet - pelit, joissa opitaan sääntöjen noudattamista, voittamista ja häviämistä	
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Opetuksesta vastaa opettaja tai joku muu opetusta antavan henkilöstöryhmän edustaja ja opiskelijoiden tasosta riippuen tunnilla avustaa 1–5 ohjaajaa. Oppimisympäristönä toimii luokkatila ja työpaikka.	
Opetusmateriaali	- Tunteet tutuiksi –tehtäväkortit - Pärjää porukassa – sosiaaliset taidot - Haastava käytös –taskukirja - Tunnetaidot –perhepeli - Minä, tarpeet ja tunteet –vihkonen	- Tunteesta tunteeseen – ihmismielen tarinat kuvin ja sanoin - Tunnepeli - Feelings –tunnekortit - Nalle -kortit - kuvalliset, tunneille valmistetut materiaalit
Arviointi	Arviointiperusteissa otetaan huomioon tunneilla työskentely ja osallistuminen. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään sanallinen arviointi.	

HYVÄT TAVAT

Hyvät käytöstavat ovat toisten ihmisten ja ympäristön arvostamista ja huomioonottamista. Käyttäytymisen hallinta antaa kokemuksia selviytymisestä, tilanteiden hallinnasta ja varmuudesta, jotka osaltaan tukevat itsensä arvostamista, itsetuntoa ja itsenäistymistä. Tapakulttuurin oppiminen on osa ihmiseksi kasvamista, joka antaa aineksia suomalaiseen ja kulttuurien väliseen elämään.

14

Tavoite	Oppituntien tavoitteena on muistuttaa ja selventää, mitä hyvät käytöstavat ovat ja antaa opiskelijalle perusta hyviin käytöstapoihin. Tavoitteena on myös itsensä ja toisten ihmisten huomioonottaminen ja hyvien tapojen noudattaminen arjessa ja juhlassa sekä vastuun ottaminen yhteisestä ympäristöstä.	
Sisältö	- Koulun säännöt, sääntöjen ymmärtäminen ja noudattaminen - Hyvät tavat - Suvaitsevaisuus - Vuorovaikutustaidot - Toisten huomioonottaminen - Kielenkäyttö	- Ruokailu ja pöytätavat - Juhlat - Liikennekäyttäytyminen - Puhtaus, siisteys ja asiallinen pukeutuminen - Vastuu omasta itsestään, lähimmäisistä, yhteisestä omaisuudesta ja ympäristöstä - Kansainvälisyys
Opetusmenetelmät	- työskentely opettajan ja / tai ohjaajan kanssa - pari- ja ryhmätyöskentely - oppimistehtävät - käytännön harjoitteet	
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Opetuksesta vastaa opettaja tai joku muu opetusta antava henkilö ja opiskelijoiden tuen tarpeesta riippuen tunnilla on avustavaa ja ohjaavaa henkilökuntaa. Oppimisympäristönä toimii luokkatila ja käytännön harjoituksissa lähiympäristö ja julkiset palvelupisteet. Tapakasvatusta toteutetaan myös koulun yhteisinä teemoina ja tapahtumina, mutta sen perusta on arkipäivän työskentelyssä, kaikissa oppimistilanteissa ja toisen ihmisen huomioon ottamisessa.	
Opetusmateriaali	- Hyvät tavat –kirja - MLL, reilusti ryhmässä - kuvalliset, tunneille valmistetut opetusmateriaalit	
Arviointi	Arviointiperusteissa otetaan huomioon tunteilla työskentely ja osallistuminen sekä havainnoidaan opiskelijaa arjen tilanteissa. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään sanallinen arviointi.	

ARJEN TAIDOT

Itsestä huolehtiminen, terveyteen ja turvallisuuteen sekä arjen teknologian hallintaan liittyvät taidot ovat tärkeitä kaikille. Kyse on yksilön hyvinvoinnista sekä kestävään elämäntapaan sitoutumisesta. Opetuksen tehtävä on vahvistaa opiskelijoiden hyvinvointiin liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävä elämäntavan mukaisia valintoja.

Tavoite	Tavoitteena on tarjota tietoja ja opetella taitoja elämän haasteiden kohtaamiseen ja käsittelyyn.
Sisältö	Harjoitellaan ongelmanratkaisutaitoja ja pyritään edistämään opiskelijan elämänhallintaa, hyvinvointia, itsetuntemusta sekä ehkäisemään ahdistusta ja masennusta. Hyvä arki, toiminta ja ajankäyttö • hyvä päivä, nukkuminen, ruokailu, liikkuminen ja mukavien asioiden tekeminen Hyvinvointi, stressi ja ongelmienratkaisu • ongelmanratkaisutyökaluja, hyvinvointi, stressi, stressin hallinta ja rentoutuminen Tunteiden ja ajatusten tunnistaminen • omien tunteiden ja ajatusten tunnistaminen ja hyväksyminen Itsetunto ja ajatusten muuttaminen • itsetuntemus, itsetunto, omien ajatusten muuttaminen Sosiaaliset suhteet ja taidot • yksinäisyys, yksin oleminen, sosiaalinen verkosto ja kanssakäyminen, oikeus jämäkkyyteen, anteeksianto Hyvä arki ja hyvä elämä – ole oman elämäsi tähti • hyvän elämän rakennuspalikat, arvot ja asenteet, unelmat, oman elämänpolun laadinta
Opetusmenetelmät	Elämäntaitoa opiskellaan opiskelijalähtöisesti, toiminnallisuutta ja osallistuvuutta tukien. Opetuksen lähtökohtana on opiskelijoiden arki, kasvu ja kehitys huomioiden opiskelijoiden omat lähtökohdat sekä ajankohtaiset terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset. • yksilö- pari- ja ryhmätyöskentely pienryhmässä • oman hyvinvoinnin arviointia tehtävien kautta ja keskustelemalla • opetuskeskustelu • tekemällä ja kokemalla oppiminen opiston arjessa; aamu- ja iltatoimet, ruokailut, vapaa-ajantoiminta, liikunta ym. harrastukset ja kerhot • yhteiset tapahtumat ja teemapäivät, pelastautumisharjoitukset • pelit ja leikit, draama, internetin hyödyntäminen
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Opetus toteutetaan sekä luokassa että työpaikoilla työskentelyn lomassa. Opetuksen sisältöä suunniteltaessa otetaan huomioon opiskelijoiden toiveet. Opiskelijaa ohjaa opettaja tai ohjaaja. Tarvittaessa opiskelijaa avustavat opettaja, ohjaajat tai henkilökohtaiset avustajat.
Opetusmateriaali	Käsikirjaston materiaali Papunet
Arviointi	Sanallinen arviointi, itsearviointi ja palautekeskustelut

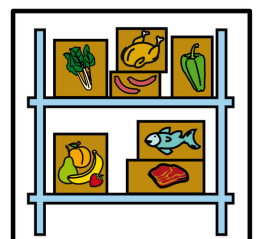
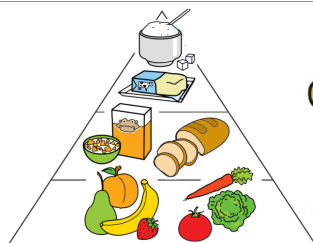
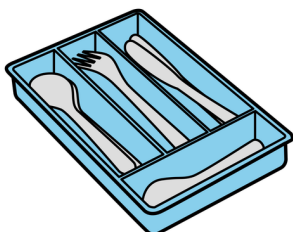
ELÄMISEN TAIDOT

Elämisen taitoihin sisältyy kotitalous, asumisvalmennus ja arkielämän taidot sekä asiointi.

KOTITALOUS

16

Tavoite	• tukea itsenäistä asumista ja elämää • edistää ravitsemukseen liittyviä terveellisiä elämäntapoja • kehittää taloudellista ajattelua • edistää yhteisöllisyyttä, tasa-arvoa ja tapakulttuuria
Sisältö	Opiskelija harjoittelee: • erilaisiin raaka-aineisiin, puolivalmisteisiin, sekä ruokiin tutustumista ja niiden tunnistamista • terveellisten raaka-aineiden valintaa ja suositeltavia ruoanvalmistusmenetelmiä • hygieenisten työtapojen, siisteyden ja järjestyksen ylläpitämistä • tarkoituksenmukaisten työvälineiden valitsemista ja käyttöä • tavallisimpien kotitalouskoneiden käyttöä • ergonomista työskentelyä ja työturvallisuuden huomioimista • mittaamista ja punnitsemista käytännössä • pöydän kattamista sekä hyviä ruokailu- ja pöytätapoja • raaka-aineiden ja ruokien säilyttämistä ja säilyvyyttä • astioiden, keittiövälineiden, koneiden ja laitteiden puhdistamista turvallisuus huomioiden • keittiön puhtaanapitotöitä (tasot, lattiat, jätehuolto)
Opetusmenetelmät	• toiminnallisuus; yksilö- paritehtävinä sekä pienryhmissä • tehtäviä kirjallisesti / kuvitettuna, kyselevä opetus • pelit
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Opiskelijat harjoittelevat opetuskeittiöllä ja asumisvalmennusyksikön pienkeittiössä ruoanvalmistusta ja leivontaa sekä tutustuvat erilaisiin kotitalouden töihin. Opiskelijaa ohjaa opettaja tai ohjaaja. Tarvittaessa opiskelijaa avustavat opettaja, ohjaajat tai henkilökohtaiset avustajat.
Opetusmateriaali	• VAVA 1 ja 2, kuvalliset ruoka- leivontaohjeet • Papunetin ruokaohjeet • Kuvakortit • Kuvalliset keittokirjat ja netin blogit ja ruokasivustot • Opetuskeittiön käsikirjasto
Arviointi	Itsearviointi, sanallinen arviointi, arviointikeskustelu

ASUMISVALMENNUS JA ARKIELÄMÄN TAIDOT

Tavoite	Asumisvalmennuksen tavoitteina on • lisätä opiskelijan valmiuksia mahdollisimman itsenäiseen asumiseen omassa asunnossa, tukiasunnossa, asuntolassa tai palvelutalossa. • ottaa huomioon opiskelijan yksilöllisissä tavoitteissa opiskelun jälkeen tuleva asumis-tilanne ja kotipaikkakunnan olosuhteet sekä kehittää tarpeellisia taitoja • auttaa opiskelijaa löytämään sopivia vapaa-ajanviettotapoja ja harrastuksia omassa kodissaan ja lähiympäristössä. • kehittää opiskelijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä itseohjautuvuutta. • harjoitella arkielämäntaitoja ja pyrkiä edistämään opiskelijan elämänhallintaa, itsenäistymistä ja hyvinvointia. Arkielämäntaitojen tavoitteena on tarjota tietoja ja opetella taitoja elämän haasteiden kohtaamiseen ja käsittelyyn.
Sisältö	Asuminen Mietitään oman huoneen viihtyvyyteen vaikuttavia tekijöitä. Tutustutaan mitä merkitystä sisustuksella on viihtyvyyteen ja unen laatuun. Perehdytään miten huoneesta saa rauhallisen lepopaikan. Mietitään kodin turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä, sekä miten esimerkiksi kausikoristeet voivat aiheuttaa vaaraa (jouluvalot, kynttilät ym.). Kartoitetaan kodin yleisimmät vaaranpaikat. Puhtaanapito Perehdytään ylläpitosiivoukseen, mitä on päivittäinen ja viikoittainen siivous ja niiden ero. Tunneilla harjoitellaan viikkosiivouksen työvaiheet kirjallisen tai kuvallisen ohjeen mukaisesti (omatoimisuuteen pyrkiminen). Huolehditaan tavaroiden ja vaatteiden järjestäminen paikoilleen (kaappiin, pyykkiin, roskeen jne.). Harjoitellaan huoneen imurointia, pölyjen pyyhintää ja lattian pesemistä. Opetellaan valitsemaan tarkoituksenmukainen puhdistusmenetelmä ja -aine eri pinnoille ja lialle (esim. muovimatto/ laminaatti/ kaakeli), sekä mahdollinen suojarustus. Harjoitellaan siivoamaan hygieenisuus ja ergonomia huomioiden. Mietitään mikä on huoneen järkevä tuuletaminen vuodenaika huomioiden. Opetellaan mattojen ja petivaatteiden oikeaoppinen tamppaus/tuuletus, sekä vuoteen puhtaanapito, lakanoiden vaihtaminen ja petaus. Harjoitellaan wc-tilojen puhdistusta erityisesti hygieenisuus ja suojarusteet huomioiden. Siivouksen lopuksi harjoitellaan siivousvälineiden puhdistusta ja paikalleen laittoa käytön jälkeen. Asumisvalmennuksen tunneilla voidaan myös perehtyä kodin kausiluontoiseen puhdistukseen ja pieniin huoltotöihin. Harjoitellaan esimerkiksi ikkunoiden pesua ja verhojen vaihtamista, lampun vaihtamista, patterin vaihtoa (esim. kaukosäädin), kukkien hoitoa ja mullanvaihtoa, imurin pölypussin vaihtoa, pyykinpesukoneen nukkasihdin putsaukseen, kahvinkeitin puhdistamista jne.

Sisältö (jatkuu)

Vaatehuolto

Opetellaan arvioimaan vaateen puhdistuksen tarvetta; milloin vaate on likainen ja pesun tarpeessa ja milloin tuulettaminen riittää. Miten vaatteita tulisi säilyttää (sisävaatteet/ulkovaatteet). Tutustutaan ja tutkitaan mitä yleisimmät pesumerkit tarkoittavat. Pyykinpesussa opetellaan vaatteiden lajittelemista värien ja pesulämpötilan mukaan, sekä harjoitellaan pyykinpesun muita esitöitä (esim. tahrannoisto). Opetellaan pyykinpesukoneen käyttämistä, sekä oikeaoppista pyykin kuivatusta (koneellinen/ pyykitelineessä/ulkona). Harjoitellaan puhtaan pyykin jälkikäsittelyä (viikkaus/ silitys). Tutustutaan jalkineiden hoitoon vuodenaika ja keli huomioiden. Tutustutaan miten kengät kannattaa laittaa kuivumaan, mikäli ne ulkoillessa ovat pahasti kastuneet. Mietitään, milloin kengät tulee uusia ja mitä rikki menneille kengille voi tehdä (suutari/roskis).

Vapaa-aika ja harrastusmahdollisuudet

Mietitään mitä kaikkea voi harrastaa kotona yksin tai yhdessä kavereiden kanssa. Tutustutaan lähialueen tarjoamiin harrastusmahdollisuuksiin ja harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan esim. kirjastossa käyntiä tms.

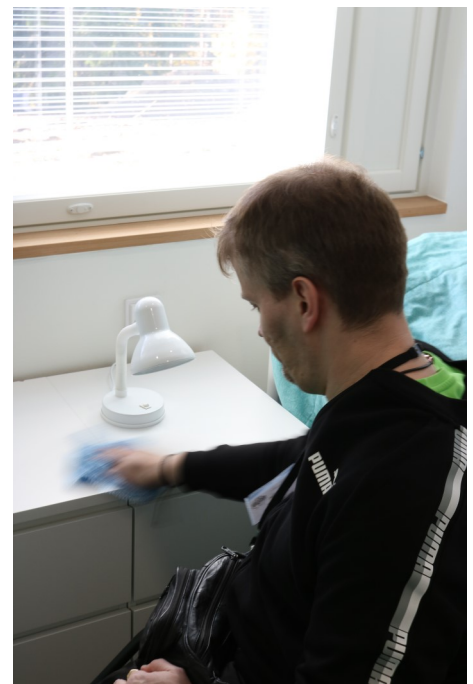
Arkielämäntaidoissa harjoitellaan ongelmanratkaisutaitoja ja pyritään edistämään opiskelijan elämänhallintaa, hyvinvointia, itsetuntemusta sekä ehkäisemään ahdistusta ja masennusta.

Hyvä arki, toiminta ja ajankäyttö

- hyvä päivä, nukkuminen, ruokailu, liikkuminen ja mukavien asioiden tekeminen
- hyvinvointi, stressi ja ongelmienratkaisu
- ongelmanratkaisutyökaluja, hyvinvointi, stressi, stressin hallinta ja rentoutuminen
- tunteiden ja ajatusten tunnistaminen
- omien tunteiden ja ajatusten tunnistaminen ja hyväksyminen
- itsetunto ja ajatusten muuttaminen
- itsetuntemus, itsetunto, omien ajatusten muuttaminen
- sosiaaliset suhteet ja taidot
- yksinäisyys, yksin oleminen, sosiaalinen verkosto ja kanssakäyminen, oikeus jämakkyteen, anteeksianto
- hyvä arki ja hyvä elämä – ole oman elämäsi tähti
- hyvän elämän rakennuspalikat, arvot ja asenteet, unelmat, oman elämänpolun laadinta

Opetusmenetelmät	Asumisvalmennus räätälöidään opiskelijakohtaisesti, sen mukaan mikä on tarpeenmukaista, mielekästä ja järkevää opiskelijan kyvyt ja tulevaisuus silmällä pitäen. Opetusryhmän koko vaihtelee yksilöopetuksesta pienryhmäopetukseen. Oppitunteja pitävät opettajat, asumisvalmennusohjaajat ja ohjaajat, sekä toisinaan opiskelijoilla on mukana myös toimintaterapeutti. Tunneilla harjoitellaan viikkosiivouksen työvaiheet kirjallisen tai kuvallisen ohjeen mukaisesti (omatoimisuuteen pyrkiminen), jotka helpottavat työvaiheiden hahmottamista ja edesauttavat omatoimisuutta. Arkielämäntaitoa opiskellaan opiskelijälähtöisesti, toiminnallisuutta ja osallistuvuutta tukien. Opetuksen lähtökohtana on opiskelijoiden arki, kasvu ja kehitys huomioiden opiskelijoiden omat lähtökohdat sekä ajankohtaiset terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset. • yksilö- pari- ja ryhmätyöskentely pienryhmässä • oman hyvinvoinnin arviointia tehtävien kautta ja keskustelemalla • opetuskeskustelu • tekemällä ja kokemalla oppiminen opiston arjessa; aamu- ja iltatoimet, ruokailut, vapaa-ajantoiminta, liikunta ym. harrastukset ja kerhot • yhteiset tapahtumat ja teemapäivät, pelastautumisharjoitukset • pelit ja leikit, draama, internetin hyödyntäminen
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Oppitunnit järjestetään opiskelijan omalla asunnolla, asumisyksikössä tai lähiympäristössä.
Opetusmateriaali	Opetuksessa hyödynnetään kirjallisia- ja kuvallisia ohjeita, mallintamista sekä sanallista ohjausta.
Arviointi	Sanallinen arviointi, itsearviointi ja palautekeskustelut

Tavoite	- oppia asioimaan päivittäistavarakaupassa, apteekissa, postissa, kirjastossa ja pankissa - harjoitella henkilökohtaisten ostosten tekemistä, ostoslistan kirjoittamista, ostoksien tekemistä ostoslistan mukaan ja rahan arvon tunnistamista. - oppia löytämään ostettavat tuotteet ja harjoitella maksutilanteissa toimimista.
Sisältö	- tutustutaan eri palvelutuottajiin - asioinnin eri vaiheiden harjoittelua - rahanarvon tunnistamista, rahankäytön harjoittelua - eri maksutavat - suunnittelua asiointipäivien tarpeesta ja henkilökohtaisesta avusta - hyvien asioimistapojen harjoittelua teoriassa ja käytännön tilanteissa - harjoitellaan henkilökohtaista asioimista pankissa, kaupassa, apteekissa, kirjastossa, parturissa sekä terveyskeskuksessa ja virastoissa - turvallista asiointia netissä sekä tiedon ja lomakkeiden haku - tutustutaan palvelutuottajien eri tuotevalikoimiin ja järkeviin valintoihin - oman talouden kirjanpidosta sekä säästämistä
Opetusmenetelmät	Oppituntien tavoitteena on oppia asioimaan päivittäistavarakaupassa, apteekissa, postissa, kirjastossa ja pankissa. Asioinnissa harjoitellaan henkilökohtaisten ostosten tekemistä, ostoslistan kirjoittamista, ostoksien tekemistä ostoslistan mukaan ja rahan arvon tunnistamista. Tavoitteena on myös oppia löytämään ostettavat tuotteet ja harjoitella maksutilanteissa toimimista.
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Asiointia opetellaan ja harjoitellaan lähes päivittäin myös eri tilanteissa. Opetus suunnitellaan opiskelijan yksilöllisestä tarpeesta ja tavoitteista. Opetuksessa tutustutaan tämän päivän asiointimenetelmiin sekä toimintatapoihin.
Opetusmateriaali	Opetuskäyttöön soveltuvat leikkirahat, mainokset yms.
Arviointi	Sanallinen arviointi, itsearviointi ja palautekeskustelut

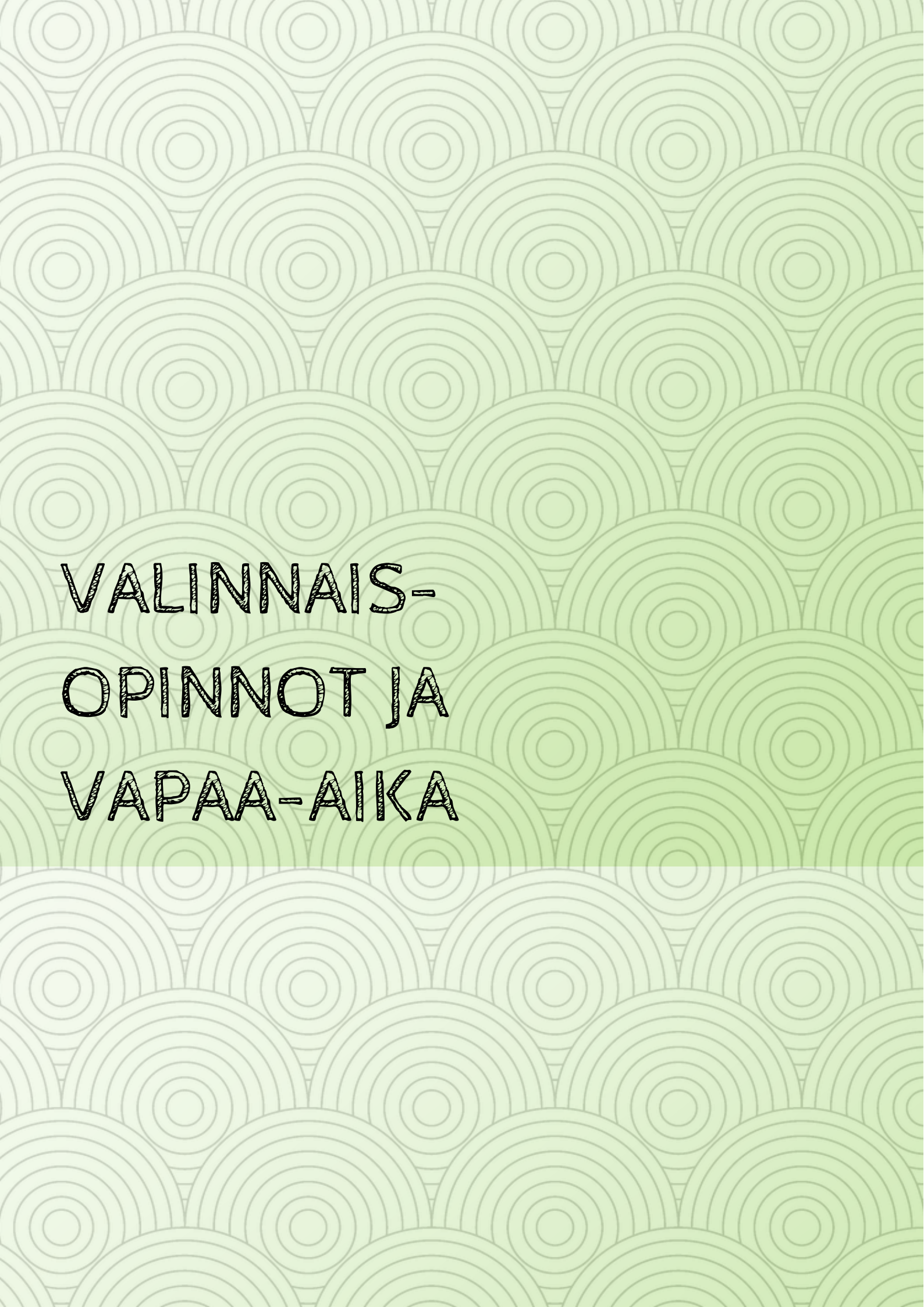

TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikka JA TABLET-LAITTEET

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on tärkeä kansalaistaito. Sitä tarvitaan arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Se on osa monilukutaitoa sekä media- ja opiskelutaitoja, joita tarvitaan opiskelussa ja työelämässä. Tieto- ja viestintäteknologia taidot ovat osa laaja-alaista kokonaisuutta, joihin kuuluvat tiedot, taidot, arvot ja asenteet. Tvt- osaaminen tarkoittaa kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla.

21

Tavoite	Auttaa opiskelijaa tasonsa mukaan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknikan merkitys nyky-yhteiskunnassa. Tutustuttaa ja perehdyttää opiskelija omatoimiseen ja itseohjautuvaan tietokoneen peruskäyttöön. Huomioidaan aina opiskelijoiden yksilölliset tavoitteet sisältö-aluekohtaisesti. Opiskelija osaa käyttää Internetiä, tietoverkkoja turvallisesti sekä hallitsee Nettietiketin. Opetellaan erilaisia ohjelmia ja sovelluksia eri aihealueittain, ryhmän osaamisen tason mukaisesti.	
Sisältö	- tietokoneen käyttö - piirtäminen - tekstinkäsittely - turvallinen verkkoviestintä - internet - sähköposti - esitysgrafiikka - digikuvaus	- kuvankäsittely - taulukkolaskenta - nettietiketti - sosiaalinen media - tabletit ja sovellukset - apuvälineet - ergonomia
Opetusmenetelmät	Pienryhmä/ryhmäopetus, yksilötyöskentely, yksilöohjaus tai henkilökohtainen avustaja.	
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Lehtimäen opistolla on kaksi TVT-luokkatilaa, joissa koneita yhteensä n. 20 kappaletta. Verkkoympäristöinä opistolla on LAN ja WLAN verkot. Tabletit antavat vapautta ja liikkumavaraa siirtää opetustapahtuma optimaaliseen kohteeseen.	
Opetusmateriaali	Oppimateriaali ja opetus pohjautuvat vahvasti Tikas-opetussuunnitelmaan (Petri Ilmonen / Oppimateriaalikeskus Opik) www.tikas.fi	
Arviointi	Kaikki opiskelijatyöt tallennetaan heidän henkilökohtaisiin verkkokansioihin, ja niistä käydään henkilökohtaiset ohjaus- ja palautekeskustelut. Arviointi-menetelmänä käytetään myös reaalitietoa havainnointia ja erilaisia keskustelu/ohjaustilanteita. Arvioinnin perusteena on TIKAS-opetussuunnitelma. Tikas-todistuksen opiskelija saa, kun hän osaa jonkin aihealueen tason kaikki tavoitteet. Tikas-todistuksen myöntäminen ei edellytä TVT-kokeen järjestämistä, vaan pohjautuu aina Tikas-opettajan arvioon opiskelijan osaamisen tasosta.	

VALINNAIS- OPINNOT JA VAPAA-AIKA

VALINNAISOPINNOT JA VAPAA-AIKA

VALINNAISKURSSIT

Opinnot täydentyvät opiskelijan itsensä valitsemista valintakursseista, joita kukin opiskelija valitsee oman kiinnostuksensa mukaan täydentämään opintojaan. Uusia kursseja voidaan ottaa ohjelmaan pitkin vuotta tarpeen mukaan. Valinnaiskursseista on laadittu oma asiakirja, jossa esitellään tarkemmin valinnaisopintojen sisältö.

23

Opiskelija voi valita seuraavista valintakursseista n. 6 kurssia omaan ohjelmaansa.

• leivontakurssi • mikroruoat • nuorten juhlat • kansainvälinen keittiö • painonhallinta • puutarha- ja pihatyöt • luonto ja ympäristö • luonnonsuojelu ja kierrätys • kuvaamataito • luova toiminta • valokuvaus	• kirjallisuus • kirjapaja • toimittajakurssi • tikaskurssi • raha ja aika • historia • musiikki • bändikurssi • kuvionuoteista soittaminen • musiikkiliikunta • kuntosali	• englannin alkeiskurssi • englannin jatkokurssi • ruotsin alkeiskurssi • viron alkeiskurssi • venäjän alkeiskurssi • maailman ympäri • entisöinti ja tuunaus • tekstiilityöt ja kädentaito • kommunikaatiokansio • tukiviittomat • työharjoittelu
---	--	--

VAPAA-AIKA

Kansanopisto on sisäoppilaitos, jossa opiskelu, asuminen ja vapaa-aika muodostavat pedagogisen, opiskelijan kasvua tukevan kokonaisuuden. Opiskelijat saavat ohjausta vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyvissä asioissa. Vapaa-ajanohjauksesta vastaa kaksi päätoimista vapaa-ajanohjaajaa muun henkilökunnan avulla. Iltaisin opistolla toimii erilaisia kerhoja kuten sisupartio, keräilijäkerho, musiikkikerho ja sählykerho. Teatteritiimi valmistaa ohjelmia juhliin ja eri tilaisuuksiin, myös opiston ulkopuolella esitettäväksi. Alla mainittujen kerhojen tarkemmat kuvaukset on esitetty samassa asiakirjassa kuin valinnaiskurssit.

Opiskelija voi osallistua mm. seuraaviin ohjattuihin vapaa-ajan harrastuksiin:

• sisupartio	• musiikkikerho	• käsityökerho
• näytelmäkerho	• elokuvakerho	• hevoskerho
• ilma-aseammunta	• liikuntakerho	• lemmikkieläinkerho
• keräilijöiden kerho	• hengellisten asioiden keskustelupiiri	• kirjastokerho

Vapaa-ajantiloissa voi muun muassa pelata pöytä- tennistä, biljardia, lautapelejä, askarrella, kuunnella musiikkia tai olla vain yhdessä. Myös tietokone- luokat ovat avoinna sovittuina iltoina ja viikon- loppuina.

Yhteistyössä Lehtimäen Ampujien kanssa harjoitel- laan ilma-aseammuntaa. Ratsastuskoululla on mahdollisuus osallistua ratsastusryhmiin sekä val- mentautua kilpailuihin. Uimahalli ja kuntosali ovat

myös iltaisin ja viikonloppuisin opiskelijoiden käy- tössä.

Opiskelijakunta järjestää erilaisia tempauksia kuten esimerkiksi liikuntapäiviä, itsenäisyyspäivätanssiai- set, discoja sekä elokuva ja konserttiretkiä. Opiske- lijakunta kerää varoja toimintaansa järjestämällä arpajaisia, kirpputorin ja pitäen kahviota henkilö- kunnan avustamana.

VIKKONLOPPUKURSSIT

Lehtimäen opistolla on ohjattua toimintaa myös viikonloppuisin perjantai-iltapäivästä sunnuntai-iltaan. Vii- konloppukurssit tarjoavat mahdollisuuden osallistua mieleenpainuviin ohjelmiin, virkistytymiseen ja ajan viettämiseen yhdessä ystävien ja opiskelukavereiden kanssa. Opistolla järjestetään myös ns. teemaviikon- loppuja, joiden ohjelma painottuu jonkin tietyn teeman ympärille ja luvassa on myös jotain spesiaali- ohjelmaa.

LEIRIKOULUVIIKKO JA OPINTOMATKAT

Perinteisesti Lehtimäen opistolla on toukokuun puolen välin paikkeilla ns. leirikouluviikko. Opiskelijalla on mah- dollisuus valita kolmesta vaihtoehdosta:

- leirikouluviikko opistolla
- Baltian matka
- matka Välimeren kohteeseen

Jokaiseen kolmeen vaihtoehtoon laaditaan oma ohjelma, ja kaikissa kohteissa on opiston opetushenkilöstöä ja ohjaajia sekä avustajia mukana valvomassa ja vastaamassa matkan sujumisesta. Opiston leirikouluviikollakin tehdään usein tutustumismatka johonkin lähialueen kohteeseen.

ARVIOINTI

ARVIOINTIVÄLINEENÄ PORTFOLIO, OPPIMISPÄIVÄKIRJA JA TEO-PASSI

PORTFOLIO

26

Yleisesti portfolio tarkoittaa oman osaamisen itsearviointia ja dokumentointia. Portfoliotointi on laaja-alainen ja moniulotteinen työskentelytapa, jota hyödynnetään opetuksen ja oppimisen eri muodoissa sekä eri sisältöalueilla. Arviointivälineenä portfolio painottaa opiskelijakeskeisyyttä ja yksilöllisyyttä. Opettaja voi antaa sekä toimintaa ohjaavaa palautetta että loppupalautetta. Arvioinnin toteuttajina toimivat opettaja, opiskelija itsenäisesti itsearvioinnin kautta sekä opettaja ja opiskelija yhteistyössä.

Portfolion työstäminen on pitkäjänteistä ja systemaattista oman työn seuraamista ja kehittämistä, jossa portfolion tavoitteenasettelu, motivaatio ja asennoituminen ovat keskeisessä asemassa. Portfoliotyöskentely on luonteeltaan vaiheittaista, jossa toimintaa tarkastellaan yhä uudelleen. Sen työstämisen keskeisimmät vaiheet ovat:

- portfolion teon aloittamiseen liittyvä tavoitteenasettelu
- dokumenttien kerääminen ja aineistoksi tallentaminen
- työskentelyn syventäminen aineiston valikoinnin, reflektoinnin sekä palautteenannon avulla
- reflektion ja palautteenannon pohjalta omien tavoitteiden kohdentaminen
- tarvittaessa uusien tavoitteiden asettelu

Oppimispäiväkirjan erityinen ansio on oppimisprosessin näkyvyys. Oppimispäiväkirja sitoo opiskelijan toiminnan ja reflektion – oman osaamisen arvioinnin ja kehittämisen pohtimisen yhteen. Oppimispäiväkirja voi toimia *itsearvioinnin* sekä *ulkoisen* arvioinnin välineenä. Portfolio arvioidaan osana opintosuoritusta. Opettajan ja opiskelijan tulee kuitenkin sopia etukäteen arvioinnin perusteet. Opettajan antamassa arvioinnissa opiskelija saa palautetta omasta oppimisprosessistaan ja opettaja omasta opetuksesta.

Itsearvioinnissa opiskelija arvioi omaa toimintaansa. Itsearviointiin liittyy reflektiivisyys, jolla tarkoitetaan opiskelijan valmiuksia ymmärtää omaa toimintaansa sekä ohjata ja muuttaa sitä. Kyse on siis oman toiminnan arvioinnista suhteessa tavoitteisiin ja tuloksiin. Opiskelijan laatimat tavoitteet ovat suuressa osassa portfolion sisältöä ja opittuja asioita arvioitaessa.

Itsearviointi voi koskea mm. oppimista, sen tuotoksia, opetusta sekä toiminta- ja oppimisympäristöä. Paitsi oman oppimisen arviointia, siihen sisältyy myös kyky ottaa vastaan ja hyödyntää ulkopuolista palautetta.

Vertaisarvioinnissa, jota suoritetaan portfoliotyöskentelyn yhteydessä, opiskelijat arvioivat toinen toisiaan. Vertaisarvioinnin etuja ovat palautteen säännöllisyys, opiskelijoiden yhteistoiminnallisuuden edistäminen sekä oppimisen prosessiluonteen ja oppimisen edistymisen. Vertaisarviointi kehittää myös opiskelijan kykyä antaa palautetta.

OPPIMISPÄIVÄKIRJA

Oppimispäiväkirjan tavoitteena on edistää:

- itsearviointia ja –reflektiota
- persoonallista kasvua
- opiskelijan oman opiskelutaitojen heikkouksien tai vahvuuksien tunnistamista
- tekstituottamisvalmiuksien kehittämistä
- käsitteiden, asioiden ja teorioiden selkiyttämistä
- teorian ja käytännön kokemusten yhdistämistä
- jatkuvaa arviointia

27

Oppimispäiväkirjan kirjoittaminen edistää reflektiota ja oppimista kolmen prosessin aikana: kirjoittamisen suunnittelussa, suunnitelman muuntamisessa tekstiksi ja kirjoitetun tekstin muokkaamisessa ja arvioinnissa

Oppimispäiväkirja *itsearviointimenetelmänä*

- konkretisoi tavoitteiden saavuttamista
- tukee ajankäytön suunnittelua ja hallintaa
- auttaa omien opiskelutaitojen arvioinnissa ja kehittämisessä

Oppimispäiväkirja *ulkoisen arvioinnin ja ohjaamisen menetelmänä*

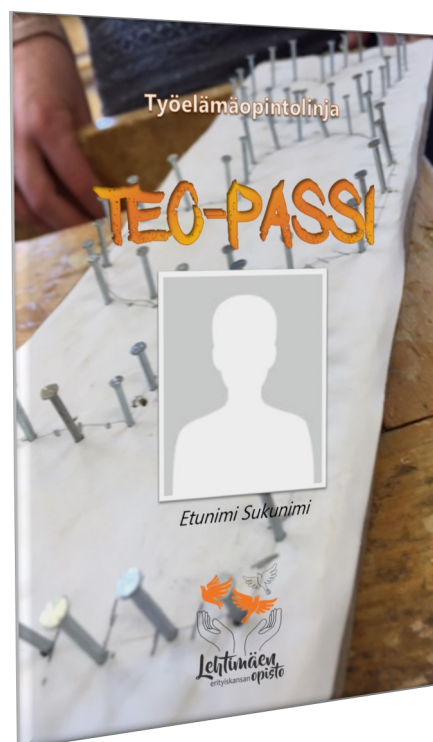
- toimii kehittämisalueiden tunnistamisen apuna
- on yksi arvioitava tuotos, josta arvioidaan yksittäisiä merkintöjä ja tehdään sen pohjalta arvioitava tiivistelmä

Arviointi auttaa opettajaa ja oppilaitosta opetuksen vaikuttavuuden arvioimisessa. Lisäksi se tukee opiston opetussuunnitelman toteuttamista ja kehittämistä sekä vaikuttaa osaltaan siihen, että opiskelija saa hyvät välineet realistisen minäkäsityksen hahmottamiseen, elämänhallintaan ja aktiiviseen osallistumiseen. Täten arviointi tukee koko oppilaitoksen kehittämistä sekä parantaa oppimisen edellytyksiä.

TEO-PASSI

TEO-passiin kirjataan työpaikka, työtehtävät sekä työn kesto. Passi otetaan mukaan aina työpaikoille mentäessä.

Opiskelija saa myös todistuksen ja opintokortin työelämälinjan opinnoista.

LEHTIMÄEN OPISTO | Opistotie 1 | 63500 LEHTIMÄKI

Toimisto 0400 353 826 | Päivystäjä 040 5808 793

info@lehopisto.fi | <https://www.lehtimaenopisto.fi/>

facebook.com/lehtimaenerityiskansanopisto

@lehtimaenopisto

Lehtimäen
erityiskansanopisto